

5.st. n.l. naši predkovia sa usídlili na území mesta – nález obydlí púchovskej kultúry v Závodí (Pod Skalkou), staroslovanská keramika v časti Frambor

1208 prvá písomná zmienka o území mesta - terra de Selinan, v súvislosti s ohraničením jej chotára voči chotáru Hričova. Spomína sa aj obec Bánova (predium bani).

1244 prvá zmienka o území Brodna (Brodi)

1297 mesto sa v záznamoch uvádza ako Žilna

pred 1300 vznik mesta v priestore dnešného Mariánskeho námestia

1312 Žilina podľa záznamov bola už mestom

1321 Žilina slobodné kráľovské mesto, výsady udelil kráľ Karol I. Róbert z Anjou dňa 12. júla 1321

1321 prvá písomná zmienka o území Budatína (Badacin) v súvislosti s vyberaním mýta

1325 Ján Pezold – prvý známy žilinský richtár

1351 prvá písomná zmienka o Závodí (Zavada)

1378 Žilinská kniha - prvý zápis zhotovil Mikuláš z Lukovej, je to odpis magdeburského práva (saské zrkadlo), ktoré používalo mesto Krupina

1379 najstaršia známa pečať mesta Žilina – originál listiny z 8. marca 1379 sa nachádza v maďarskom krajinskom archíve v Budapešti

1381 Privilegium pro Slavis - vydal kráľ Ľudovít I. Veľký počas návštevy Žiliny dňa 7. mája 1381. Kráľ zrovnoprávnil Slovákov a Nemcov v mestskej rade

1390 zmienka o mestečku Žilina a pri ňom ležiacom starodávnom hrade (oppidum Zelyna et antiquum castrum)

1393 Strážov (Straso), Trnové (Tharnow) a Bánová (Banfolua) sa po prvý raz spomínajú ako samostatné obce

1400 prvá písomná zmienka o farskom kostole

1431 husiti Žilinu dobyli, vypálili a vydrancovali

1438 Brodno (Brodi), Budatín (Bodatyn), Považský Chlmec (Hlumez), Vranie (Vranye) a Zádubnie (Zadubnye) sa po prvý raz spomínajú ako samostatné obce

1438 písomná zmienka o moste cez Váh do Budatína

1439 Mojšova Lúčka sa po prvý raz spomína ako Gerova Lucska – vtedy patrila Strečnianskemu panstvu

najstaršia písomná zmienka o obci Zástranie (Zaztrany)

1451 prvý zápis v slovenskom jazyku v Žilinskej knihe

1481 Žilinčania odkúpili dom na mieste, kde stojí dnešná radnica

1483 prvá písomná zmienka o Mojšovej Lúčke (Lwchka, Luchka), ktorá sa spomína ako possessio - obec

1487 Budatínsky zámok sa stal majetkom rodu Suňogovcov (bol ním až do roku 1798)

1488 vznik artikul cechu kožušníkov - ako prvého cechu v Žiline, neskôr pribudli cechy

1542 Žilinská akadémia – prvá zmienka o protestantskom gymnáziu v Žiline

1559 vznik artikul kováčskeho cechu

1587 prvá známa epidémia moru, neskôr sa viackrát opakovala

1610 Žilinská synoda – celoslovenský snem evanjelikov

1665 prvá tlačiareň v Žiline – založil Jan Dadan, český exulant

1667 Žilina sa stala zastávkou poštového voza na trase Nolčovo - Tešín

1678 pri požari zhorelo takmer celé mesto

1686 založenie jezuitskej misie v meste

1691 Jezuiti zriadili v Žiline nižšie gymnázium v priestore dnešného Sirotára

1700 Žilina mala 2 682 obyvateľov

1738 na pamiatku dovŕšenia rekatolizácie v meste Žilina postavili na dnešnom Mariánskom námestí sochu Immaculaty

1747 prvú mapu mesta zhotovil zememerač Michal Ruttkay-Nedecký (uložená je v Považskom múzeu)

1763 v Žiline bola zriadená poštová stanica

1810 prvý krát bol vydláždený žilinský rínek (dnešné Mariánske námestie)

1833 otvorený bol žilinský sirotinec, ktorý zriadil biskup Jozef Vurum (odtiaľ názov Sirotár)

1848 Veľký požiar zničil takmer celé mesto.

1849 bitka pri Budatíne – slovenskí dobrovoľníci (súčasť cisárskej armády) zvíťazili nad maďarskými honvédmi a gardistami

1858 mesto postihlo veľké zemetrasenie (15.januára)

1872 dokončená Košicko-bohumínska železnica (17.marca)

1880 Žilina mala 3 244 obyvateľov a 375 obytných domov

1883 dokončená Považská železnica do Bratislavy (1. novembra)

1886 veľký požiar v meste (11. augusta)

1891 prvý veľký priemyselný podnik v Žiline, dnešná Slovena, začal svoju výrobu.

1892 začiatok chemickej výroby vo fabrike Hungaria, neskôr Považské chemické závody, dnes Aquachémia, a.s.

1899 Začiatok železničnej dopravy na trati Žilina-Rajec (10. október)

1900 Žilina mala 5633 obyvateľov a 411 obytných domov

1903 Priemyselná výstava Horného Uhorska v časti na Strelnici (1. august až 15. september)

1906 Začiatok papierenskej výroby vo fabrike, dnešné Tento, a.s.

1908 prvá parná elektrárň v meste, energiu dodával Žilinský elektrický závod

1911 Žilina dosiahla počet obyvateľov 10 000 a podľa zákona sa stala mestom so zriadeným magistrátom

1918 príchod najvyššieho vládneho orgánu na Slovensku do Žiliny dňa 12.decembra. V čele Ministerstva s plnou mocou pre správu Slovenska bol dr. Vavro Šrobár (sídlo vo Bacherovej vile). V Žiline ministerstvo pôsobilo do 3. februára 1919.

1919 založenie telovýchovnej organizácie - Športového klubu (ŠK) Žilina (24. novembra)

1922 postavená bola budova Grand Bio Universum, dnes sídlo Štátneho komorného orchestra

1923 podľa zákona bol zrušený magistrát mesta Žilina, vznikla Veľká obec Žilina, na čele mesta volený starosta (1. januára)

1930 Žilina mala 17 451 obyvateľov

1936 v prevádzke automatická telefónna ústredňa

1938 vyhlásenie autonómie Slovenska (6. októbra)

1942 zriadené drotárske múzeum v priestoroch radnice mesta

1942 od marca do októbra bol v časti Rudiny zriadený zberný tábor pre židovských spoluobčanov, odkiaľ boli odvázaní do nemeckých koncentračných táborov

1945 dňa 30. apríla vstúpili do mesta vojaci 1. československého armádneho zboru

1945 dňa 1. mája bol ustanovený Mestský národný výbor v Žiline dňa 1. mája. Mesto malo 18 027 obyvateľov.

1949 dňa 1. apríla boli k mestu Žilina pričlenené obce Budatín a Závodie

1949 bola zavedená mestská doprava, dopravu zabezpečoval Dopravný podnik mesta Žilina (28. októbra)

1949 od 1. januára 1949 bola Žilina krajským mestom. Slovensko bolo do roku 1960 rozdelené na 6 krajov.

1950 Žilina mala 28 571 obyvateľov

1954 založenie Žilinského miešaného zboru (tento názov používa od roku 1956)

1959 začiatok výstavby prvých panelových domov v Žiline na Hlinách (ulica J. Fándlyho) dňa 16.marca

1960 Vysoká škola dopravná (dnešná Žilinská univerzita) sa z Prahy sťahovala do Žiliny

1960 do prevádzky bol dňa 29. apríla uvedený Dom odborov, ktorý bol v nasledujúcich rokoch významným kultúrnym priestorom

1961 Žilina mala 32 512 obyvateľov

1963 otvorená krytá plaváreň s 50 -m bazénom, ako prvá na Slovensku. Založená bola Jazyková škola

1970 k Žiline boli pripojené samostatné obce Bánová, Bytčica, Považský Chlmec, Strážov a Trnové. Žilina mala 54 379 obyvateľov.

1971 začiatok výstavby panelových obytných domov na Vlčincoch

1974 založený Štátny komorný orchester v Žiline (2. novembra)

1976 Lietavská Lúčka a Porúbka sa stali súčasťou mesta Žilina. Založená bola Považská galéria umenia

1979 k Žiline sa pričlenili obce Brodno, Mojšova Lúčka, Rosina, Teplička nad Váhom, Turie, Višňové, Vranie, Zástranie, Žilinská Lehota

1979 začiatok výstavby sídliska Solinky

1980 Mesto Žilina malo 70 025 obyvateľov – po pričlenení viacerých obcí

1986 Žilina mala 90 000 trvalých obyvateľov

1987 začiatok výstavby sídliska Hájik

1987 dňa 11. septembra vláda Slovenskej republiky vyhlásila historické jadro mesta za Mestskú pamiatkovú rezerváciu

1990 dňa 9. októbra sa konalo zakladajúce zhromaždenie Zboru Žilincov – prvým predsedom bol JUDr. Ernest Žabkay

1990 dokončený prieťah mestom od Rondelu po Košickú ulicu (30. októbra)

1990 na základe referenda ku dňu 23. novembra sa od Žiliny odčlenili obce: Lietavská Lúčka, Porúbka, Rosina, Teplička nad Váhom, Turie a Višňové

1990 Mesto Žilina získava podľa zákona č. 369/1990 o obecnom zriadení ku dňu 23. novembra právnu subjektivitu. Na čele mesta je volený primátor. Zrušený bol Mestský národný výbor, nahradil ho Mestský úrad v Žiline.

1990 dňa 9. októbra sa konalo zakladajúce zhromaždenie Zboru Žilincov – prvým predsedom bol JUDr. Ernest Žabkay

1991 podľa sčítania ľudu zo dňa 2. marca mala Žilina 83 853 obyvateľov

1991 Po zaniknutí Česko-slovenského zväzu telesnej výchovy a Slovenského zväzu telesnej výchovy, prevzalo mesto Žilina dňa 1. mája objekt Športovej haly na Bôriku. V objekte zriadili Športcentrum.

1991 na sídlisku Vlčince otvorili dňa 5. septembra polikliniku s 35 ambulanciami

1991 poslanci Mestského zastupiteľstva v Žiline dňa 20. septembra schválili Štatút mesta Žilina

1991 poslanci Mestského zastupiteľstva v Žiline schválili premenovanie ulíc a námestí v meste - išlo celkovo o 99 ulíc a námestí

1994 začiatok premávky trolejbusovej dopravy – linka č. 1 z centra mesta na Vlčince (16. novembra)

1995 začiatok rekonštrukcie Mariánskeho námestia a prilahlých ulíc (2. augusta)

1995 prvý ročník Staromestských slávností (22. a 23. septembra), pod názvom Žilinské trhy ľudových a umeleckých remesiel

1996 dňa 1. júla začali premávať trolejbusy aj na sídlisko Solinky a nové spoje na Vlčince

1996 Vysoká škola dopravy a spojov bola dňa 19. decembra premenovaná na Žilinskú univerzitu

1996 Žilina sa dňa 15. augusta opäť stala krajským mestom. Slovensko je podľa nového členenia rozdelené na 8 krajov.

1997 veľká povodeň dňa 8. júla postihla všetky okrajové časti mesta okrem Žilinskej Lehoty

1997 dňa 18. novembra začali napíňať prírodný kanál Vodného diela Žilina. Výstavba VD začala 4. októbra 1994.

2001 Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov má Žilina 85 453 obyvateľov, na území mesta je 5 757 bytov, 1 527 bytových domov, spolu 30 452 bytov.

2002 futbalisti MŠK Žilina sa stali 8. júna prvý raz v histórii majstrami Slovenska

2002 dňa 27. augusta bol otvorený diaľničný privádzač Lavobrežná, na severnej strane mesta pri Váhu

2002 dňa 15. novembra začala premávať trolejbusová doprava na sídlisko Hájik – spoje č. 6, 7 a

2003 poslanci Mestského zastupiteľstva v Žiline prijali 9. novembra Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina

2004 dňa 7. apríla bol položený základný kameň pre výstavbu automobilky KIA

2005 obnovenie leteckej linky Žilina – Praha (Ruzyně) dňa 15. júla

2005 posviacka kostola Sedembolestnej Panny Márie na Vlčincoch dňa 22. októbra

2006 hokejisti MSHK Žilina sa stali 21. apríla po prvý raz v histórii majstrami Slovenska

2006 začiatok výroby vozidiel značky KIA dňa 7. decembra

Spracoval: RNDr. Ján Štofko, Mestský úrad v Žiline

Použitá literatúra:

1. publikácia *Mesto Žilina (1997)*, autori: Mgr. Peter Štanský, RNDr. Viliam Prikryl, zostavovateľ: RNDr. Ján Štofko,

2. *Kronika mesta Žilina (1989-2006)*